

RTU studiju kurss "Bērnu un jauniešu literatūra skolā I"**OL000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA0608
Nosaukums	Bērnu un jauniešu literatūra skolā I
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Sandra Okuneva - Pasniedzējs
Mācītspēks	Angelika Juško-Štekele - Doktors, Direktora vietnieks
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kursā apgūst zināšanas un prasmes par bērnu un jauniešu literatūras būtību, specifiku, vēstures un teorijas pamatjautājumiem, lomu un nozīmi personības veidošanās procesā, lai spētu analizēt un vērtēt literāro darbu saturu, formu, atbilstmi lasītāju vecumam, ilustrācijas un dizainu, kā arī saskatīt un izvērtēt iespējas, problēmas un to risinājumus, kas saistīti ar bērnu literatūras iepazīšanu skolā.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis: dot iespēju studentiem attīstīt izpratni par bērnu un jauniešu literatūras būtību, specifiku, vēstures un teorijas pamatjautājumiem, lomu un nozīmi personības veidošanās procesā. Studiju kursa uzdevumi: - pilnveidot izpratni par latviešu un ārzemju bērnu un jauniešu literatūras klasikas un spilgtāko mūsdienu rakstnieku darbu vērtību sistēmu, problemātiku, veidiem, žanriem (literāro pasaku, fantāzijas, fantastikas žanru), māksliniecisko sistēmu, tendencēm, - attīstīt prasmes analizēt un vērtēt literāro darbu saturu, formu, atbilstmi lasītāju vecumam, ilustrācijas un dizainu, - saskatīt un mācīties izvērtēt iespējas, problēmas un to risinājumus, kas saistīti ar bērnu literatūras iepazīšanu skolā.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Daiļdarbu lasīšana un analīze. Zinātniskās literatūras lasīšana un analīze. Prezentāciju sagatavošana. Literāro darbu receptijas izpēte citos mākslas veidos (tēlotājmākslas darbu izpēte, dziesmu klausīšanās, animācijas un spēlfilmu, kā arī iestudējumu skatīšanās un analīze).
Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1.Ewans J., red. Challenging and Controversial Picturebooks. Creative and critical responses. Routledge Taylor & Francis Group, 2015. 2.International Companion Encyclopedia of Children's Literature / edited by Peter Hunt. London, New York: Routledge, 2004. 2 sēj. 3.Rinkeviča R. Rīga – Latvija – Eiropa mūsdienu latviešu bērnu prozā. Daugavpils: Saule, 2017. 4.Rodari D. Fantāzijas gramatika. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009. 5.Simsone B. Iztēles ģeogrāfija. Mītiskā paradigma 20. gadsimta fantāzijas prozā. Rīga: LU, 2010. 6.Stikāne, I. Vērtību pasaule latviešu bērnu literatūrā. Rīga: Raka, 2005. 7.Zipes J. The Irresistible Fairy Tale: the Cultural and Social History of a Genre. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2012. E-grāmata (PDF), pieejama tiešsaistē LU tīklā. Papildu / Additional: 1.Bērnu literatūra: vērtējumi, pārdomas, atzinības, lasīšanas veicināšana. Rakstu krājums. Rīga: Garā Pupa, 2005. 2.Brīdaka L. Mūžs kā pasaka. Margarita Stāraste. Rīga: Annele, 2004. 3.From Comic Strips to Graphic Novels: contributions to the theory and history of graphic narrative / edited by Daniel Stein, Jan-Noël Thon. Berlin, Boston: De Gruyter, [2013]. E-grāmata (PDF), pieejama tiešsaistē LU tīklā. 4.Lepman J. A Bridge of Children's Books. Dublin: O'Brien Press Ltd, 2002. 5.Penaks D. Kā romāns. Rīga: Omnia mea, 1999. 6.Simsone B. Monstri un metaforas. Ieskats šausmu literatūras pasaulē. Rīga: Zvaigzne ABC, 2015. 7.Stikāne A. Latviešu bērnu literatūra. Rīga: Zvaigzne, 1977. 8.Stikāne I., Tretjakova S., Zandere I. Zirgs, kas naktī dzied. Rīga: LBJLP, 2006. 9.Treimane M. Astridas Lindgrēnes darbi un nedarbi. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007. Citi informācijas avoti / Other sources of information: Raksti krājumos: 1.Aktuālas problēmas literatūras zinātnē. Rakstu krājums. 1.-20. Liepāja: LiePA, 1996.-2015. 2.Aktuālas problēmas literatūras un kultūras pētniecībā. Rakstu krājums. 21.-29. Liepāja: LiePA, 2016.-2024. 3.Ar bērniem. www.satori.lv/list/ar-berniem 4.International Board on Books for Young People. Tiešsaistē: www.ibby.org. 5.International Youth Library. Tiešsaistē: www.ijb.de. 6.Konteksts (žurnāls). Interneta resursi/Internet resources: 1. Bookbird. Pieejams: https://www.ibby.org/bookbird 2. Latvijas Nacionālā bibliotēka. Lasāmkoks. Tiešsaistē: http://www.lasamkoks.lv/. 3. Letonika.lv. https://www.letonika.lv/ 4. Literatūra.lv. https://www.literatura.lv/ 5. Nacionālā enciklopēdija. https://enciklopedija.lv/

Nepieciešamās priekšzināšanas	Pamatzināšanas par galvenajiem daiļliteratūras veidiem un žanriem un pamatiemaņas tekstu analizē un interpretācijā.
-------------------------------	---

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1. temats. Bērnu un jauniešu literatūras būtība un specifika. Literatūras loma un nozīme bērnu un pusaudžu personības attīstības procesā. Vērtību aspekts bērnu un jauniešu literatūras interpretācijā. 1. lekcija: Bērnu un jauniešu literatūras specifiku veidojošie aspekti un galvenie klasifikācijas piedāvājumi. Praktiskais darbs: Bērnu un jauniešu literatūras grāmatu raksturojums pēc mērķauditorijas un satura un vēstījuma īpatnībām.	4	8	2	10
2. temats. Bērnu un jauniešu literatūras aktualitātes pasaulē un Latvijā. 2. lekcija: Bērnu un jauniešu literatūras aktualitātes pasaulē. Starptautiskās Bērnu un jaunatnes literatūras padomes (International Board on Books for Young People – IBBY) darbība, H. K. Andersena balvas laureāti, IBBY Goda saraksts, Starptautiskā Bērnu grāmatu diena, citas programmas. Starptautiskās Jaunatnes bibliotēkas darbība, "Balto kraukļu kolekcija". Astridas Lindgrēnes Piemiņas balva. Praktiskais darbs: Bērnu un jauniešu literatūras aktualitātes Latvijā. Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padomes darbība, Jāņa Baltvilka balva, Baltā Vilka lasījumi. Pastariņa prēmija, citas balvas bērnu un jauniešu literatūrā un grāmatniecībā (Latvijas Literatūras gada balva, Zelta Ābele u.c.). Lasīšanas veicināšanas programmas un projekti Latvijā – Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija, Skālas lasīšanas sacensība u. c. LNB Bērnu literatūras centra darbības aktualitātes.	4	6	2	8
3. temats. Vizualizējamie bērnu un jauniešu literatūras konteksti. 3. lekcija: Bilžu grāmata, grāmata ar karikatūrām, komikss, grafisks romāns. Praktiskais darbs. Vizualizējamais vēstījums latviešu un ārzemju bērnu un jauniešu grāmatās.	4	6	2	8
4. temats. Latviešu bērnu un jauniešu literatūras sākotne (XVIII, XIX gs.). 4. lekcija: Tulkotā bērnu un jaunatnes literatūra XVIII un XIX gs. (G. F. Stenders, K. R. Girgensons, A. Leitāns, J. Zvaigznīte, E. Dinsbergs, Apsīšu J. u.c.). Latviešu oriģinālā literatūras bērniem sākotne XIX gs. (A. Līvintāls, J. Zvaigznīte, J. Neikens, E. Dinsbergs, A. Lerhis-Puškaitis, Doku A., R. Blaumanis, Valdis u.c.) Praktiskais darbs: Latviešu bērnu oriģinālā literatūras pirmsākumu grāmatu raksturojums.	4	6	2	8
5. temats. Fantāzija un iztēle bērnu un jauniešu literatūrā un lasīšanas procesā. 5. lekcija: Literārās pasakas, fantāzijas un zinātniskās fantastikas žanri. Žanru būtība un specifika. Praktiskais darbs: Bērnu un jauniešu jaunrades grāmatu raksturojums.	4	6	2	8
6. temats. Vērtības latviešu un ārzemju autoru literārajās pasakās. 6. lekcija: Literārā pasaka ārzemju un latviešu bērnu un jauniešu literatūras klasikā un mūsdienās (Š. Pero, J., V. Grimm, H. K. Andersens, R. Blaumanis, K. Skalbe, A. Brigadere, A. Sakse, I. Ziedonis, Viks u. c.). Praktiskais darbs: Mūsdienu latviešu autoru literāro pasaku analīze un interpretācija (M. Cielēna, J. Zvirgzdiņš, I. Zandere, L. Berzinska, u. c.). Literārās pasakas kultūras (mūzika, kino, vizuālā māksla, teātra māksla) kontekstā.	4	8	2	10
7. temats. Fantāzijas un zinātniskās fantastikas grāmatas pasaules un latviešu bērnu un jauniešu literatūrā. 7. lekcija: Fantāzijas un zinātniskās fantastikas darbi pasaules un latviešu bērnu un jauniešu literatūras klasikā un mūsdienās Praktiskais darbs: Fantāzijas un fantastikas žanra tekstu interpretācija kultūrā (mūzika, kino, vizuālā māksla, teātra māksla).	4	4	2	6
8. temats. Izziņas literatūra bērniem un jauniešiem. 8. lekcija: Izziņas literatūras žanriskā, saturiskā un vizuālā daudzveidība, loma bērnu un pusaudžu pasaules apguvē. Izziņas literatūra Latvijā (E. Birznieks-Upītis, K. Grigulis, Dz. Rinkule-Zemzare, I. Ziedonis, J. Baltvilks u.c.) Praktiskais darbs: Pasaules izziņāšana un apguve latviešu un ārzemju izziņas grāmatās.	4	8	2	10
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: 1. Ir izpratne par bērnu un jauniešu literatūras teorijas un vēstures pamatjautājumiem (bērnu literatūras būtība, specifika, vērtēšanas kritēriji, veidi, žanri, mākslinieciskie meklējumi, vērtību sistēma, ievērojamāko rakstnieku devums bērniem u.c.). 2. Pārzina dažādus literatūrzinātnieku un rakstnieku viedokļus par bērnu un jauniešu literatūru, formulē un pamato savu viedokli, vērtējumu par grāmatām. 3. Zina bērnu un jauniešu literatūras lomu un nozīmi personības attīstībā un vērtību sistēmas izveidē.	Diskusijas semināros, patstāvīgo darbu prezentācijas, tests. Eksāmens: teorētiskās zināšanas.
Prasmes: 1. Prot vērtēt, analizēt un interpretēt daiļdarbus, mērķtiecīgi izmantojot literatūras analīzes un interpretācijas pieejas un principus, kas noderīgi arī mūsdienīgās literatūras mācībās. 2. Māk mērķtiecīgi iesaistīties dialogā, diskutējās par literāru darbu problēmām un vērtībām, prezentēt savus atzinumus, pētījumu rezultātus, izmantojot IKT iespējas. 3. Izmanto iegūtās zināšanas saistot ar konkrētu literatūras skolotāja uzdevumu risinājumu, mācību uzdevumu un materiālu izstrādi.	Diskusijas semināros, patstāvīgo darbu prezentācijas, tests. Eksāmens: teorētiskās zināšanas un interpretācijas prasmes.
Kompetence: Izmanto studiju kursā iegūto zināšanu, prasmju un attieksmju kopumu atbildīgai, patstāvīgai un mērķtiecīgai bērnu jauniešu literatūras procesa vēstures un aktuālo tendenču izziņāšanai, izvērtēšanai, kā arī daiļdarbu izvēlei, analīzei un interpretācijai mūsdienīgās literatūras mācībās.	Diskusijas semināros, patstāvīgo darbu prezentācijas, tests. Eksāmens: teorētiskās zināšanas un interpretācijas prasmes.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Sistemātisks, aktīvs un kvalitatīvs darbs semināros un praktiskajās nodarbībās	50
Eksāmens	50
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	